

HADİS İLİMLERİ VE USULÜ VIII. HAFTA DR. MEHMET ALI ÇALGAN

Hadislerin Tasnifi

DERS İZLENCESİ

- 1.Hadislerin Tasnifi
- 2.Ale'r-rical Tasnif
- 3.Ale'l-ebvab Tasnif

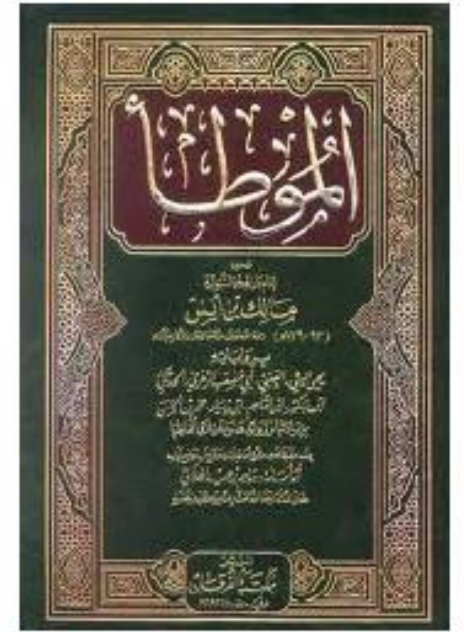

HADİSLERİN TASNİFİ

Hicri ikinci asrın başlarına gelince Halife Ömer b. Abdülaziz (Halifeliği h. 99-101), hadislerin kaybolabileceği endişesiyle valilere mektup yazdı ve bölgelerindeki hadislerin yazılıp gönderilmesini istedi. Bunun üzerine hadisler pek çok âlim tarafından yazılıp hilafet merkezine gönderildi (**resmi tedvin**). Konularına ve ravilerine bakılmaksızın toplanan bu hadisler, kolayca istifade edilebilmesi için daha sonra belli sistemlere göre tasnif edildi.

HADİSLERİN TASNİFİ

Hadislerin tedvîni tamamlanınca bunların sistemli birer kitap haline getirilmesi ve böylece aranan hadisleri kolayca bulmaya imkân verecek usullerin geliştirilmesi yönündeki çalışmalar ağırlık kazanmıştır. Bazı âlimler hadisleri konularına göre tasnif etmeyi ve bu şekilde “musannef” adı verilen türde eserler yazmayı denerken bazıları da hadisleri ilk râvileri olan sahâbîlerin adlarına göre sıralayarak “müsned” denen türde kitaplar telif etmeyi tercih etmiştir. Tasnif faaliyeti hicri ikinci asırda başlamıştır.

İmam Malik'in Muvatta isimli eser nüshası.

Hadislerin senedle aktarıldığı güvenilir kaynaklardan bazıları
(Muvatta, Sahih-i Buhari, Sahih-i Muslim, Şerhu Meani'l-Asar)

HADİSLERİN TASNİFİ

Tasnif, hadisleri konularına veya ravilerine göre ayırıp aynı konudakileri veya aynı raviden gelenleri bir bâb içinde toplamak ve bir kitap içinde bir araya getirmek demektir. Hadis kitaplarının tasnifi faaliyetleri, hicri II. asrın ortalarından itibaren başlayıp IV. asrın ortalarına kadar devam etmiştir. Hadis kitaplarının gerek hüküm çıkarma açısından gerekse aranılan bir hadisin daha kolay bulunması yönünden başvurulabilir birer kaynak hâline gelmesi, ancak hadislerin tasnif edilmesinden sonra mümkün olmuştur. Hadisler tasnif edilmemiş olsaydı, aranılan bir hadisi bulmak çok zor olurdu.

HİCRİ II. ASIRDA TASNİF FAALİYETİ

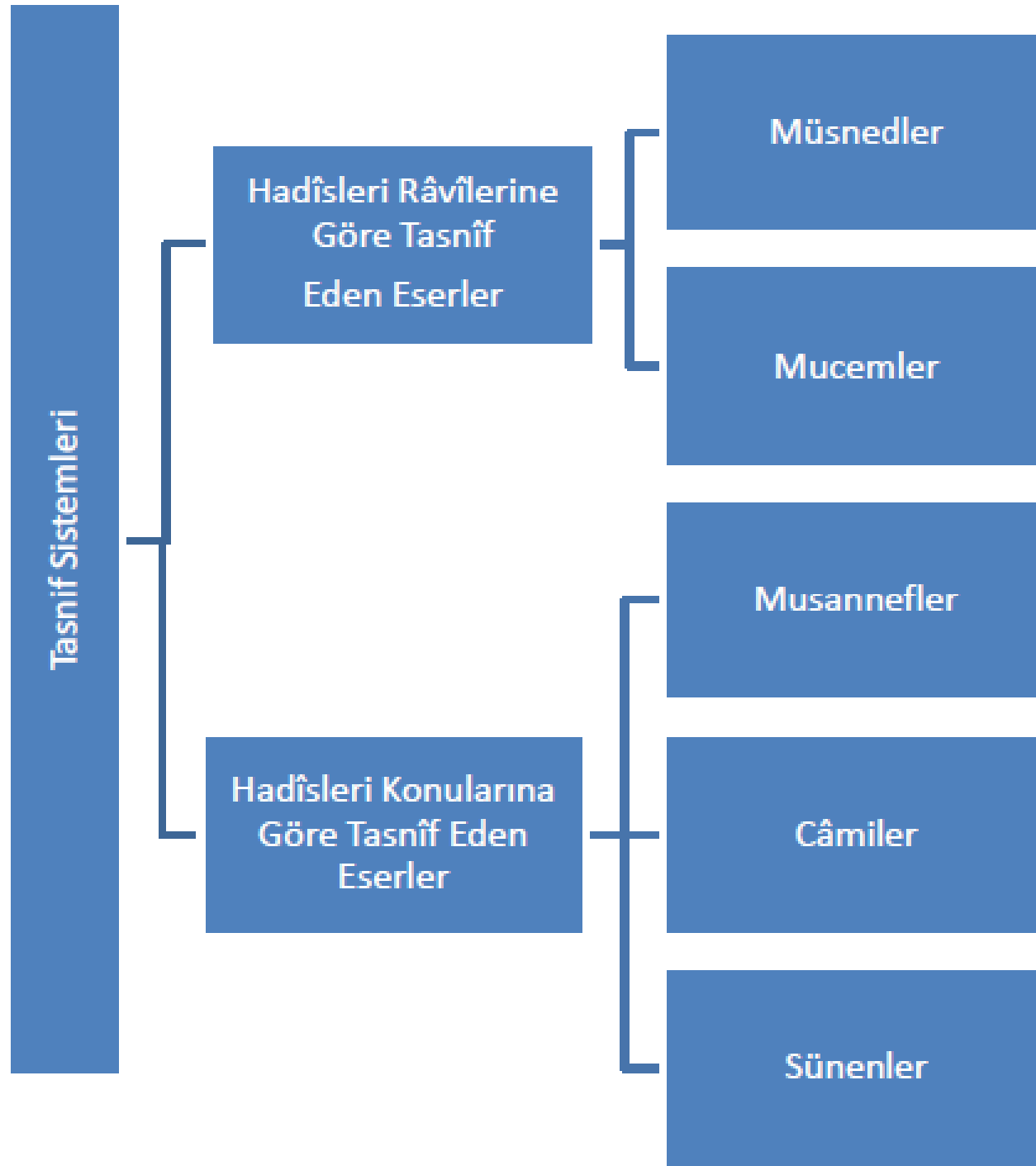
Tasnifin başladığı ilk dönemlerde Kitâbu'l-Ferâiz, Kitâbu'l-Cihâd, Kitâbu't-Tahâre gibi daha çok tek konulu eserler telif edilmiştir. Daha sonraki devrede ise birçok konuyu içine alan kitaplar telif edilmeye başlanmıştır. Hicri ikinci asır, yoğun tasnif faaliyetlerine sahne olmuş ve bu dönemde siyer ve meğazî kitapları, sünenler, câmi'ler, musannefler, müsnedler ve belirli bir konuya tahsis edilen kitaplar olmak üzere, çoğu günümüze ulaşmayan pek çok eser telif edilmiştir. **Hicri ikinci asırda telif edilip günümüze ulaşan eserler de vardır.** Ma'mer b. Râşid'in el-Câmi'i, Rabî' b. Habîb'in el-Müsned'i, İmâm Mâlik'in el-Muvatta'ı, İmâm Muhammed eş-Şeybânî'nin el-Âsâr'ı, Ebû Dâvûd et-Tayâlisî'nin el-Müsned'i ve Abdürrezzâk b. Hemmâm'ın el-Musannef'i, hicri ikinci asırdan günümüze intikal eden hadis çalışmalarından bazılarıdır.

TASNİF

Tasnif faaliyeti üçüncü asırda olgunluk dönemine ulaşmış ve en meşhur hadis kitapları olan Kütüb-i Sitte, yani altı kitap bu dönemde telif edilmiştir. Dördüncü asırda, az da olsa özgün hadis kitapları tasnif edilmeye devam etmiştir. Hadis tarihinde hicri ilk dört asır, öncekiler dönemi anlamında **Mütekaddimun Dönemi** olarak anılır. Bu dönemde tasnif edilen kitaplarda hadisler senedli olarak kaydedilmiş, bu dönem eserlerine dayalı meydana getirilen sonraki dönem hadis eserlerinde ise senedler çıkarılmıştır.

TASNİF ÇEŞİTLERİ

Hadislerin tasnif edildiği dönemlerde iki ana sistem ortaya çıkmıştır. Bunlardan biri, hadislerin, onu rivayet eden ravilerine göre sıralanması (**ale'r- rical**), diğeri ise hadislerin, ihtiva ettiği konularına göre (**ale'l- ebvab**) tasnif edilmesidir. Sonraki dönemlerde bu ikili tasnif sistemi yanında farklı tasnif sistemleri de geliştirilmiştir. Ale'r-rical sistemle meydana getirilen eserler *müsnedler* ve *mu'cemler*, ale'l-ebvab sistemle meydana getirilen eserler ise genellikle *musannefler*, *câmi'ler* ve *sünenler* şeklinde tasnif edilmiştir.

ALE'R-RİCAL TASNİF SİSTEMİ

Bu sistemin temel özelliği hadislerin, konularına bakılmaksızın ya ilk ravilerine ya da son ravilerine göre tasnif edilmesidir.

Senedin sonundaki ravilere (sahabilere) göre tasnif edilen sistemde sahabi raviler, farklı kriterlere göre sıralanır ve her birinden rivayet edilen hadisler, konularına bakılmaksızın isimleri altına kaydedilir. Kriter olarak da sahabilerin Müslüman olmadaki önceliği, Hz. Peygamber'e yakınlık derecesi vb. özellikleri dikkate alınır. Müsned diye isimlendirilen bu türün en meşhur örnekleri **Ebû Dâvûd et-Tayâlisî** (ö. 204/819) ile **Ahmed b. Hanbel'in** (ö. 241/855) **el-Müsned** adlı eserleridir.

ALE'R-RİCAL TASNİF SİSTEMİ: MÜSNEDLER

Müsned, sahabi ravilerine göre (ale'r-rical) tasnif edildiği eserler demektir. Sahabi ravilere göre tasnif edilen müsnedler hicri ikinci asrın sonlarında ortaya çıkmış ve müsned tasnifi üçüncü asır boyunca da devam etmiştir. Müsnedler; sahabi isimlerine göre alfabetik olarak, İslam'a giriş sıralamasına göre, kabilelere göre veya nesep yönünden Hz. Peygamber'e yakınlığa göre olmak üzere farklı şekillerde tasnif edilmiştir. Müsnedlerde sadece Hz. Peygamber'in hadisleri bulunur. Sahabe ve tabiun sözleri yer almaz. Sahabi ravisi bilinmeyen hadisleri müsnedlerde bulmak neredeyse imkânsızdır.

AHMED B. HANBEL VE MÜSNED'İ

Ahmed b.Hanbel'in 700 bin hadis (Hadislerin sayısının çokluğunun sebepleri: 1) her senedin farklı bir hadis sayılması, 2) fiili hadisler, 3) mevkuf hadisler) arasından seçerek meydana getirdiği eser, 904 kadar sahâbînin rivayetlerini ihtiva etmektedir. Hadisleri numaralanarak yapılan tahkikli baskılarda hadis sayısının 28 bine yakın olduğu görülmektedir. Ahmed b. Hanbel'in Müsned'inde yer alan sahâbîler İslam'a giriş önceliklerine göre sıralanmıştır. Önce aşere-i mübeşşereden, ilk halife Ebû Bekir'in hadisleri ilk sırayı almaktadır. Sonra diğer halifelerin yani Hz. Ömer, Hz.Osman ve Hz. Ali'nin rivayetleri kendi isimlerinin altında kaydedilmiş ve daha sonra, diğer sahâbîlerin hadisleri sıralanmıştır.

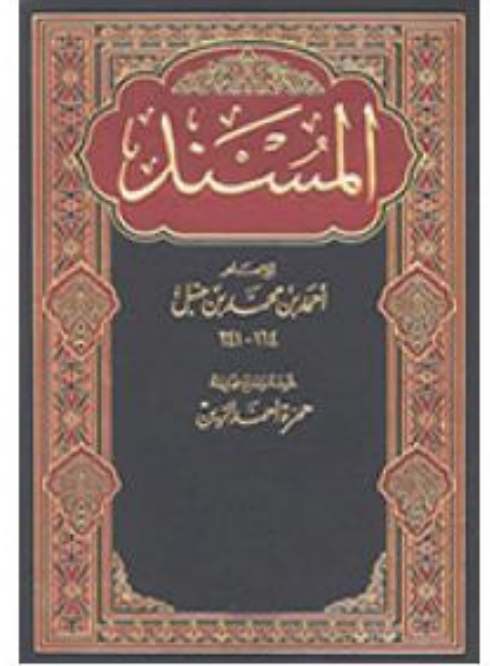
AHMED B. HANBEL VE MÜSNED'İ

Kitapta 300 kadar sülâsî hadis vardır. Yani bu hadislerde Hz. Peygamber (sav) ile Ahmed b. Hanbel arasında sadece üç ravi vardır. Bu oldukça önemlidir. Müsned'de sahih hadislerin yanı sıra hasen ve zayıf (za'îf) hadisler de vardır.

مُسْنَدُ الْعَشْرَةِ الْمَبْشُورِينَ بِالْجَنَّةِ	📁	-
مُسْنَدُ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ	📁	+
مُسْنَدُ بَاقِي الْعَشْرَةِ الْمَبْشُورِينَ بِالْجَنَّةِ	📁	+
مُسْنَدُ الصَّحَابَةِ بَعْدَ الْعَشْرَةِ	📁	+
مُسْنَدُ أَهْلِ الْبَيْتِ رِضْوَانِ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ	📁	+
وَمَنْ مَسْنَدُ بَنِي هَاشِمٍ	📁	+
مُسْنَدُ الْمَكْتُوبِينَ مِنَ الصَّحَابَةِ	📁	+
مُسْنَدُ الْمَكِّيِّينَ	📁	+
مُسْنَدُ الْمَدِينِيِّينَ	📁	+
مُسْنَدُ الشَّاهِدِيِّينَ	📁	+
أَوَّلُ مَسْنَدِ الْكُوفِيِّينَ	📁	+
أَوَّلُ مَسْنَدِ الْبَصْرِيِّينَ	📁	+
مُسْنَدُ الْأَنْصَارِ	📁	+

مُسْنَدُ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

1 - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُمَيْرٍ، قَالَ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ يَعْنِي ابْنَ أَبِي خَالِدٍ، عَنْ قَيْسٍ، قَالَ: قَامَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ، ثُمَّ قَالَ: يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّكُمْ تَقْرَوْنَ هَذِهِ الْآيَةَ { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ لَا يَضُرُّكُمْ مَنْ ضَلَّ إِذَا اهْتَدَيْتُمْ } [المائدة: 105] ، وَإِنَّا سَمِعْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «إِنَّ النَّاسَ إِذَا رَأَوْا الْمُنْكَرَ فَلَمْ يُغَيِّرُوهُ أَوْشَكَ أَنْ يَعْمَهُمُ اللَّهُ بِعِقَابِهِ»

Ahmed b. Hanbel'in Müsned isimli eser nüshası.

ALE'R-RİCAL TASNİF SİSTEMİ: MU'CEMLER

Senedin başındaki ravilere (müellifin hocasına) göre tasnif edilen sistemde ise müellif, kendi hocalarını alfabetik sıraya koyar ve her birinden rivayet edilen bazı hadisleri isimleri altına kaydeder. Bu şekilde tasnif edilen eserlere mu'cem denir. Bu türün en meşhur örneği **Taberânî'nin el-Mu'cemu'l-evsat ile el- Mu'cemu's-sağîr** adlı eserleridir.

Bu sistem, belli ravilerden hangi hadislerin rivayet edilmiş olduğunu tespit etmekte kolaylık sağlamakla birlikte konusu belli olan bir hadisi bu tür eserlerde bulmak mümkün olmamaktadır.

ALE'R-RİCAL TASNİF SİSTEMİ: MU'CEMLER

El-Mu'cemü'l-Kebîr: Taberânî' bu eserini harf sırasına göre sıraladığı sahâbî isimlerine göre tertib etmiştir. Her sahâbînin hadisini onun ismi altında zikretmiştir. El-Mu'cemü'l-Kebîr içinde 25 bin hadis bulunmaktadır

مقدمة	□	...
العشرة	□	+
باب الألف	□	+
باب الباء	□	+
باب التاء	□	+
باب الثاء	□	+
باب الجيم	□	+
باب الحاء	□	+
باب الخاء	□	+
باب الدال	□	+
باب الذال	□	+
باب الراء	□	+
باب الزاي	□	+

ALE'L-EBVAB TASNİF SİSTEMİ

Bu sistemde hadisler, kimin tarafından rivayet edildiğine bakılmaksızın ihtiva ettiği konulara göre tasnife tabi tutulur ve aynı konudaki hadisler alt başlıklarıyla birlikte bir araya getirilir. Bu sistem, herhangi bir konu hakkındaki hadisi/hadisleri bulmada kolaylık sağlamaktadır.

Ana konular, ale'l-ebvab sistemle yazılan hadis mecmualarının çeşitli bölümlerini teşkil ederler ve “**Kitâb**” unvanını alırlar. Kitâbu'l-îmân (iman bölümü), Kitâbu'l-ilm (ilim bölümü) gibi. Bu ana bölümlerin alt başlıklarına da “ **Bâb**” denir. “ Bâbu'l-îmâni billâhi” gibi. Bâbların içerisinde de hadisler kaydedilir. Buna göre **hadislerin toplamı Bâb'ları, Bâb'ların toplamı Kitâb'ları, Kitâb'ların toplamı ise o eserin bütünü** meydana getirmiş olur.

ALE'L-EBVAB TASNİF SİSTEMİ: CÂMİLER

Câmi', hadis ilminde dinin hemen her alanıyla ilgili hadisleri konularına göre bir araya toplayan eser türüne denir. Bir hadis mecmuasının câmi' kabul edilebilmesi için asgari olarak sekiz ana bölümü (kitabı) ihtiva etmesi gerekir. Câmi'lerde işlenen sekiz konu şöyledir: İmân ve akâid; ibadet ve muâmelat (ahkâm); ahlak ve nefis terbiyesi (rikâk); yeme, içme ve sefer âdâbı; oturup kalkma âdâbı; tefsîr, târih ve siyer; peygamberlerin ve ashabın menâkıbı (hayat hikâyeleri); fiten ve melâhim (gelecekle ilgili konular). Câmi'ler hicri ikinci asırdan itibaren tasnif edilmeye başlanmış olup bu türün ilk örneği Ma'mer b. Râşid'in (ö. 153/770) el-Câmi' adlı eseridir.

ALE'L-EBVAB TASNİF SİSTEMİ: CÂMİLER

Câmi' türü eser yazma çalışmaları hicri III. asırda da devam etmiş ve Kütüb-i Sitte'nin önde gelen müellifleri olan Buhârî (ö. 256/869), Müslim (ö.261/874) ve Tirmizî (ö. 279/892), el-Câmi'u's-sahîh adlı eserleriyle bu türün en meşhur örneklerini meydana getirmişlerdir.

ALE'L-EBVAB TASNİF SİSTEMİ: MUSANNEFLER

Musannef, merfu, mevkûf ve maktu rivayetlerin fıkıh konularına göre tertip edildiği kitap anlamında kullanılmıştır. Sünenlerden farklı olarak bu tür eserlerde **sahabe ve tâbiînin sözleri ve fiilleriyle ilgili haberlere** çokça yer verilmiştir. Ayrıca yalnız hukukî içerikli hadisler değil biyografi, tarih, zühd ve ahlaka dair rivayetler de musanneflerin bölümlerini teşkil eder. Bu bakımdan musannefleri, ihtiva ettikleri konular yönünden sünenler ile câmi'ler arasında mütalaa etmek gerekir.

Adı musannef olmamakla birlikte muhtevası musannef tanımına uyan eserler de vardır. Mâlik b. Enes'in (ö. 179/795) el-Muvatta adlı kitabı buna örnek verilebilir. Abdürrezzâk b. Hemmâm'ın (ö. 211/827) ve Ebû Bekr b. Ebû Şeybe'nin (ö. 235/849) el-Musannef adlı eserleri bu türün en meşhur örnekleridir.

İMAM MALİK'İN MUVATTASI

İmam Malik (v. 179) tarafından hazırlanan Muvatta, hadislerin kabulünde gösterdiği ihtiyat ve hadis ravileri hakkında giriştiği şiddetli cerh (tenkit) sebebiyle, en sahih hadis kitapları arasında yer almıştır. Muvatta, Hz. Peygamber, sahabe ve tâbiînden gelenler olmak üzere toplam 1720 hadis içermekte olup, bunların 600'ü müsned (merfu), 613'ü mevkuf, 285'i maktu, 222'si de mürseldir. Muvatta'da senesinde iki veya üç ravi bulunan çok sayıda hadis mevcuttur.

ALE'L-EBVAB TASNİF SİSTEMİ: SÜNENLER

Sünen, fıkıh bâblarına göre tanzim edilen ve daha çok ahkâm hadislerinden oluşan eser türüne denir. Sünenler, hicri II. asrın ortalarından itibaren ortaya çıkmaya başlamış ve sonraki dönemlerde pek çok sünen tasnif edilmiştir. Hicri III. asırda kaleme alınan ve Kütüb-i Sitte diye anılan altı hadis kitabının dördü; İbn Mâce (ö. 273/886), Ebû Dâvûd (ö. 275/888), Tirmizî (ö. 279/892) ve Nesâî'nin (ö. 303/915) Sünen'leri bu türün en meşhur örnekleridir. Tirmizî'nin kitabı câmi' olarak da kabul edilmektedir. Sünenler genellikle iman, ibadetler, muâmelat (bireysel ve toplumsal ilişkiler) ve ukûbâta (cezalara) dair hadisleri ihtiva eder.

HADİS EDEBİYATI

Hadislerin tasnifi sonucu temel hadis kaynakları ortaya çıkmış, daha sonra bu temel hadis kaynakları üzerine yapılan cem (toplama), ihtisar (özetleme), istidrak (eksikleri tamamlama), şerh (izah etme) gibi çalışmalarla, ayrıca muhtelifu'l-hadis (çelişkili görülen hadisleri açıklama), sebab vurûdi'l-hadis (hadisin söyleniş sebebi), garibu'l-hadis (bilinmeyen kelimeler), cerh ve tadil (ravileri tanıtım) gibi değişik hadis ilimlerine ait çalışmalarla islamî ilimler arasında en zengin edebiyat, hadis edebiyatı olmuştur. Uydurma hadisleri ve halk arasında hadis diye bilinen yaygın sözleri tanıtmak için de müstakil kitaplar yazılmıştır.

BUHÂRÎ VE EL-CÂMÎ'U'S-SAHİH'İ

İmam Buhari (v. 256), hadis tahsili için başta Suriye, Mısır, Cezîre, Basra, Kûfe, Belh olmak üzere pek çok ilim merkezine yolculuklar yaptı. Bini aşkın hocadan ders aldı. Bütün ömrünü ve her şeyini hadise adadı. İbn Hacer, onun hakkında, “Gök kubbenin altında, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in hadislerini Buhârî’den daha iyi bilen birini görmedim.” demektedir.

Kısaca Sahih-i Buhârî diye bilinen bu eserin tam adı şöyledir: **el-Câmi’u’l-Müsnedü’s-Sahihu’l-Muhtasaru min Umûri Resûlillâhi -sallellahu aleyhi ve sellem- ve Sünenihi ve Eyyâmih**

BUHÂRÎ VE EL-CÂMÎ'U'S-SAHİH'İ

İmam Buhari sahih hadisleri ilk defa toplayıp tasnif eden muhaddis ünvanını aldı. Buhârî'yi talebesi Müslim takip etti. Buhârî, hadis toplamak için 40 yıl dolaştı. Yalnız Sahih'ini tasnif edebilmek için 16 yılını feda etti. Bu kitap en güvenilir hadis kitabı kabul edilmektedir.

el-Câmiu's-sahih adlı eseri 97 kitab ve 3730 bâbtan/konudan oluşmaktadır. Mükerrerler dâhil 7275 hadis ihtivâ etmektedir. Mükerrerler dışında dört bine yakın hadis vardır. Sahih üzerine yüzlerce şerh yazılmıştır. Bunların en meşhuru İbn Hacer (ö.852/1488) tarafından yazılan Fethu'l-Bârî isimli eserdir.

BUHÂRÎ VE EL-CÂMÎ'U'S-SAHİH'İ

Buhârî ve Müslim'in müştereken kitaplarına aldıkları hadislere "**müttefakun aleyh**" denir. Muhammed Fuad Abdülbâkî bu hadisleri toplayarak bir eser yazmış ve "el- Lü'lü vel-Mercân fima't-Tefaka aleyhiş-Şeyhân" adını vermiştir. Bu çalışma Türkçeye de tercüme edilmiştir. Bu araştırmaya göre "müttefakun aleyh" niteliğinde ve birinci derecede sahih hadis miktarı 1906'dır.

B U H Â R İ

K İ T A B	Bab	Hadis	Cilt		K İ T A B	Bab	Hadis	Cilt
Vahiy	1	6	BİR		Şartlar	19	22	ALTI
İman	42	51			Vesâyâ	37	43	
İlim	54	74			Cihad ve siyer	198	287	
Abdest	80	109			Humus	21	36	
Gusül	28	44			Zımm-i harbi, cizye	22	29	
Hayız	31	37			Bed'il-halk	2	8	
Teyemmüm	8	14			Bed'il-halk	17	129	YEDİ
Namaz	37	63			Enbiya	56	154	
Namaz	109	155			Menakıb	28	148	
Namaz vakitleri	42	78			İKİ		Fedâilü's-sahabî	14
Ezan	81	121	Fedâilü's-sahabî	32			115	
Namazın sıfatı	84	136	Menâkb-ı ensâr	52			162	
Cuma	40	64	Meğâzi	45			269	9
Korku namazı	7	6	Meğâzi	91			456	
İki bayram namazı	26	36	Tefsir	158			200	10
Vitir	7	12	Tefsir	328			439	
Yağmur duası	28	32	Tefsir	365			500	ON BİR
Güneş ve ay tutulması	19	23	Fezâilü'l-Kurân	37			85	
Sücutu'l-Kur'ân	11	13	Nikah	126			179	
Namazın kısaltılması	20	35	ÜÇ		Talak	22	36	ON İKİ
Teheccüd	28	49			Talak	52	85	
Tatavvu (nafile)	9	13			Nafakalar	15	22	
Mekke ve Medine	6	8			Et'ime	59	90	
Namaz içinde amel	18	27			Akika	4	8	
Unutup yanılma	9	14			Zebaih sayd	38	69	
Cenaze	98	149			Kurban	16	28	ON İKİ
Zekat	70	102			Eşribe	30	63	
Fıtır sadakası	9	10			Merda.tb	22	38	
Hac	42	69			Tıb	58	92	

BUHÂRÎ VE EL-CÂMÎ'U'S-SAHÎH'İ

2 - كتاب الإيمان

- باب قول النبي صلى الله عليه وسلم: «بني الإسلام على خمس»
- باب أمور الإيمان
- باب: المسلم من سلم المسلمون من لسانه ويده
- باب: أي الإسلام أفضل؟
- باب: إطعام الطعام من الإسلام
- باب: من الإيمان أن يحب لأخيه ما يحب لنفسه
- باب: حب الرسول صلى الله عليه وسلم من الإيمان
- باب حلاوة الإيمان
- باب: علامة الإيمان حب الأنصار
- باب: من الدين الفوار من الفتن

كتاب بدء الوحي

كتاب الإيمان

كتاب العلم

كتاب الوضوء

كتاب الغسل

كتاب الحيض

كتاب التيمم

BUHÂRÎ VE EL-CÂMÎ'U'S-SAHİH'İ

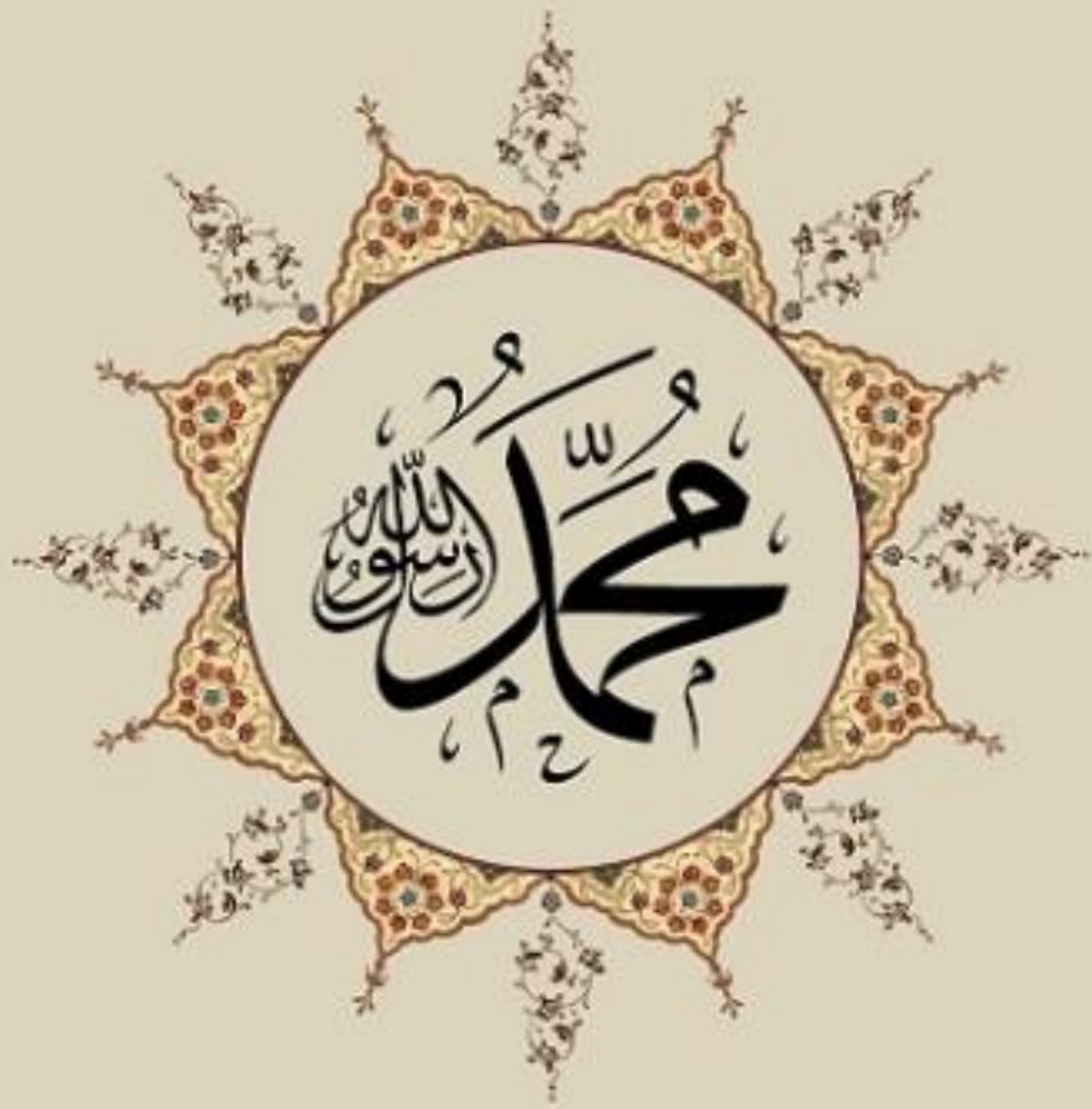
9 – حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجُعْفِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ الْعَقَدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا

سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ،

عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «الإِيمَانُ بِضْعٌ وَسِتُّونَ شُعْبَةً، وَالْحَيَاءُ شُعْبَةٌ مِنْ

الإِيمَانِ»

Buhari, İman, 2.

Bu sunumun hazırlanmasında Atatürk Üniversitesi yayınlarından olan Hadis Tarihi ve Usulü kitabından istifade edilmiştir.